

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Žiga Škrabl

**Vpliv merske lestvice na oceno sestave omrežja: Primerjava
generatorjev vlog in generatorjev dogodkov**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Žiga Škrabl

Mentorica: prof. dr. Valentina Hlebec

**Vpliv merske lestvice na oceno sestave omrežja: Primerjava
generatorjev vlog in generatorjev dogodkov**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

ZAHVALA

Najprej bi se rad iskreno zahvalil svoji mentorici in prodekanji red. prof. dr. Valentini Hlebec za vso pripravljenost, odzivnost, potrpljenje ter usmerjanje skozi celotno diplomsko nalogo.

Posebna zahvala gre tudi očetu, ki je skrbel za mojo finančno podporo med leti študija, teti in stricu, ki sta bila z življenjskimi nasveti za prihodnost gonilna sila pri zaključevanju mojega študija.

Nenazadnje pa bi se ob tej priložnosti še posebej rad zahvalil svoji babici, ki ni verjela v svojega vnuka – a mu je kljub temu v času študija ogromno pomagala. :)

Vpliv merske lestvice na oceno sestave omrežja: Primerjava generatorjev vlog in generatorjev dogodkov

Pričujoče delo raziskuje razlike v oceni sestave socialnega omrežja v egocentričnih omrežjih, glede na različni metodi oz. tehniki merjenja socialne opore. Primerjave v nadaljevanju slonijo na metodi generatorjev vlog, pri katerih osebo povprašamo po njegovih tipih odnosov, in metodi generatorjev dogodkov, pri katerih k osebi pristopimo bolj specifično, z listo petnajstih stresnih dogodkov, ki so se že zgodili (v zadnjih treh ali petih letih) ali bi se hipotetično gledano lahko zgodili. Pri tovrstnem omrežju smo analizirali strukturo in značilnosti omrežja ter deleže znotraj omrežij. Podatki raziskave o kakovosti življenja so bili zbrani novembra 2014 s strani študentov pri predmetu Osebna omrežja na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Rezultati so pokazali, da metodi generatorjev vlog in dogodkov nista statistično značilno dovolj robustni, da bi prikazovali enake ocene v sestavi posameznikovega omrežja. Ob izključitvi vsebinske primerjave lahko torej trdimo, da obstajajo statistično značilne razlike v oceni sestave omrežja glede na metodi merjenja za vse odvisne kategorije. Pri primerjavi tehnike zbiranja podatkov EQLS A in EQLS B, pa so rezultati prav tako pokazali, da prihaja do statistično značilnih razlik v ocenah sestave omrežij, kakor tudi pri primerjavi obeh metod glede na vsebinske sklope oz. vrsto socialne opore.

Ključne besede: ocena sestave socialnega omrežja, metoda generatorjev vlog, metoda generatorjev dogodkov, omrežja socialne opore.

Impact of Measurement Scale on Estimating Social Network Composition: Comparison of Role Relation and Event-Related Approach

This thesis explores the differences in estimating the social support network composition of ego-centered networks depending on the different methods and techniques for measuring social support. The comparisons below are based on the role relation method, which requires of a respondent to name persons in his networks only in terms of their roles, and on the event-related method, in which we approach the person with a specific list of fifteen stressful events that have already occurred (in the last three or five years) or could have hypothetically occurred. We analyzed the structure and characteristics of this type of network as well as the shares that different categories represent within the network. The data regarding the quality of life survey were collected in 2014 by the students attending the course on Personal Networks at the Faculty of Social Sciences in Ljubljana. The results showed that the role relation method and event-related method are statistically significant and therefore not robust enough to portray the same estimates in the composition of an individual's network. If we exclude the comparison of content, it can be argued that there are statistically significant differences in estimating the social support network composition with respect to the measurement method for all dependent categories. When comparing the data collected using the techniques EQLS A and EQLS B, the results also showed that there are statistically significant differences in network composition estimates as well as when comparing both methods with respect to topic categories or type of social support.

Key words: estimating social network composition, role relation method, event-related method, social support networks.

KAZALO

1	UVOD	7
2	OPREDELITEV IZBRANE TEME IN TEORETIČNIH KONCEPTOV	
	POJMOV	9
	2.1 Socialna opora	9
	2.2 Socialno omrežje in podporno vedenje	10
	2.2.1 Egocentrično socialno omrežje	11
	2.2.2 Popolno socialno omrežje	11
	2.3 Sestava socialnega omrežja	12
	2.4 Metode zbiranja podatkov egocentričnih socialnih omrežij – generatorji vlog	13
	2.5 Metode zbiranja podatkov egocentričnih omrežij – generatorji dogodkov	14
	2.6 Primerjava hipotetičnega in dejanskega nudenja socialne opore	15
3	CILJI DELA, HIPOTEZE IN RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	17
	3.1 Raziskovalni cilji	17
	3.2 Raziskovalna vprašanja in hipoteze	17
4	EMPIRIČNI DEL	19
	4.1 Opis zbiranja podatkov	19
	4.2 Opis vzorca	19
	4.3 Frekvenčne porazdelitve ocen sestave omrežij z metodo generatorjev vlog in generatorjev dogodkov	21
	4.4 Frekvenčne porazdelitve ocen sestave omrežij z metodami generatorjev vlog in generatorjev dogodkov po vrstah opore	23
	4.5 Razlike v ocenah sestave omrežij glede na metodi merjenja generatorjev vlog in generatorjev dogodkov ter tehniko zbiranja podatkov EQLS A in EQLS B	26
	4.6 Razlike v ocenah sestave omrežij po vsebinskih sklopih	28
5	SKLEP IN UGOTOVITVE	33
6	LITERATURA	36
	PRILOGI	38
	Priloga A: Anketni vprašalnik EQLS A	38
	Priloga B: Anketni vprašalnik EQLS B	43

KAZALO TABEL

Tabela 4.1: Demografske značilnosti vzorca.....	20
Tabela 4.2: Odstotki sestave omrežja z metodo generatorjev vlog	21
Tabela 4.3: Odstotki sestave omrežja z metodo generatorjev dogodkov	22
Tabela 4.4: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja po izbranih metodah, glede na vrsto socialne opore	23
Tabela 4.5: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja po izbranih metodah glede na vrsto socialne opore	25
Tabela 4.6: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja glede na generator vlog in generator dogodkov	26
Tabela 4.7: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja glede na tehniko zbiranja podatkov EQLS A in EQLS B.....	27
Tabela 4.8: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja glede na tehniko zbiranja podatkov EQLS A in EQLS B.....	28
Tabela 4.9: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja po izbranih metodah glede na pomembne življenjske spremembe v posameznikovem življenju.....	29
Tabela 4.10: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja po izbranih metodah glede na pomembne družinske spremembe v posameznikovem življenju.....	29
Tabela 4.11: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja po izbranih metodah glede na pomembne spremembe na intimni ali osebni ravni v posameznikovem življenju	30

1 UVOD

Človek je v svoji osnovi globoko, socialno bitje, ki že od rojstva potrebuje in ustvarja mreže ljudi. Zaradi popolne nezmožnosti, da vsak človek poskrbi zase že v otroštvu, tako že v zgodnjih letih svojega obstoja eksistenčno potrebuje drugo človeško bitje, ki zanj poskrbi, med njima pa prevladujejo močne vezi, vzajemno zaupanje, ljubezen, navezanost in opora. Ljudje torej razmišljamo družbeno in družabno, zato potrebujemo in hkrati nudimo pomoč drugim, ko se zaradi različnih razlogov, na katere lahko ali pa ne moremo ravno vplivati, znajdemo v stiski oziroma stresni situaciji, kjer potrebujemo roko drugega.

Analiza omrežij in opazovanje relacijskih podatkov je v družboslovju vse pogostejša. Pri merjenju socialne opore v egocentričnih omrežjih se osredotočamo na življenjske kroge oseb, s katerimi si izmenjujemo socialno oporo, in znotraj teh krogov na značilnosti alterjev, katere lahko merimo z različnimi generatorji omrežij.

V diplomski nalogi bom najprej predstavil pomen socialne opore v kontekstu socialnih omrežij ter opredelil sestavo socialnega omrežja, nato pa izpostavil osrednji dve metodi v moji nalogi, generatorja vlog in dogodkov, s katerima lahko ocenjujemo sestavo omrežja v kontekstu socialne opore.

Cilj diplomske naloge bi lahko pripomogel k nadaljnjem razvoju in večji zanesljivosti anketnih merskih instrumentov (generatorji vlog in generatorji dogodkov, katera metoda je bolj kakovostna, zanesljiva oz. natančna, enostavnejša za uporabo, cenovno ugodnejša, manj obremenjujoča za anketiranca) za merjenje socialne opore in njenih različnih dimenzij v egocentričnih omrežjih. Kljub temu pa je izbira ali nadomestitev pravega tipa generatorja omrežij zelo pomembna, saj moramo biti prepričani, katere vrste socialne opore ali relacij so naš primarni interes.

Hlebec in Kogovšek sta v svojih številnih raziskavah že primerjali metodo generatorja imen, ki spada med najbolj zanesljive metode zbiranja podatkov za podajanje ocene sestave socialnega omrežja z drugo metodo zbiranja podatkov – generatorjem vlog. Razlike so bile majhne (seveda odvisno od tipa socialne opore ter moči vezi med egom in alterji), obenem pa sta bili obe metodi tudi dovolj robustni za pridobivanje podobnih rezultatov (Hlebec in Kogovšek 2011). Ljudje se zelo razlikujemo in nekateri se v stresnih

dogodkih raje umaknejo in so sami ter od drugih oseb ne želijo pomoči, zato lahko pričakujem, da se bodo pojavile razlike med obema metodama zbiranja podatkov tudi v mojem primeru, kjer bom preučeval tehniko zbiranja podatkov generatorja vlog z generatorjem dogodkov. Sprva že na podlagi same teorije nujenja socialne opore ter v primeru stresnih dogodkov, kar bi lahko bila bolj pomembna utež pri končni razliki rezultatov, kot sam metodološki pristop med obema generatorjema, ki je sicer zelo podoben. Ker je najbolj zanesljiva standardna metoda merjenja socialne opore in s tem ocene sestave omrežja generator imen, ki je za anketiranega hkrati najbolj obremenjujoč in nepraktičen, bom skozi diplomsko nalogo na podlagi primerjave manj obremenjujočih in lažjih metod za anketiranega, torej generatorjev vlog in dogodkov, poskušal ugotoviti, kateri izmed obeh je bolj zanesljiv in veljaven pri oceni sestave omrežja ter ima čim manjšo izgubo kvalitete merjenja in je najboljši približek metodi generatorja imen. Pri obeh metodah pričakujem različne rezultate pri merjenju emocionalne podpore, saj je le ta navadno pogojena z močnimi socialnimi vezmi (Kogovšek in Ferligoj 2004). Prav tako pa pričakujem različne rezultate tudi pri merjenju informacijske in instrumentalne opore, kjer med egom in njegovimi alterji nastopajo šibkejše vezi.

2 OPREDELITEV IZBRANE TEME IN TEORETIČNIH KONCEPTOV POJMOV

2.1 Socialna opora

Socialna opora je večdimenzionalen pojav oz. konstrukt, ki vsebuje različne tipe opore. Hlebec in Kogovšek (2006, 14–16) starejše opredelitve socialne opore razumeta predvsem z vidika emocionalnosti, medtem ko novejše konkretizirajo socialno oporo kot interakcijski in komunikacijski proces med ljudmi (Hlebec in Kogovšek 2006, 14–16). Vrste socialne opore po Hlebec in Kogovšek (2006, 16–17) uvrščamo v štiri skupine. Instrumentalna ali materialna opora se nanaša na finančno pomoč, izmenjavo materialnih uslug, manjših storitev, denarja in podobnih dobrin, ko smo v stiski in si želimo od koga sposoditi denar, naj bodo to prijatelji, družinski člani, sosedi, ponudniki storitev, institucije ali kdo drug. Informacijska opora je pomembna predvsem pri definiranju in reševanju problemov. Gre za izmenjavo pomembnih informacij potrebnih pri odločanju, za katere sami ne vemo ali nimamo dovolj znanja. Kot taka služi pri blaženju stresa, ki ga povzročajo brezposehnost, medosebni konflikti in podobno. Neformalno druženje z drugimi ljudmi zagotavlja občutek pripadnosti in izpolnjuje potrebo po socialnih stikih. Opora takšne vrste je bistvenega pomena za kvaliteto življenja. Še zadnja vrsta socialne opore, ki je tudi najpomembnejša, pa je emocionalna opora, ki se pojavlja v stresnih obdobjih naših življenj. Hlebec in Kogovšek (prav tam) jo definirata kot oporo ob različnih težkih, življenjskih in stresnih trenutkih (pomembne družinske in življenjske spremembe, smrti in podobno). Torej se pri emocionalni opori poskušamo zaščititi pred stresom in kriznimi trenutki, preprečiti želimo svojo osamljenost ali depresijo ter deliti svoje občutke z drugimi, katerim zaupamo in se nanje zanesemo (Hlebec in Kogovšek 2003, 108). V takšnih življenjskih obdobjih po navadi najpogosteje iščemo pomoč pri svoj družini ali prijateljih. Emocionalna opora kot takšna je torej pomembna zaradi vseh svojih glavnih učinkov opore sočloveku, še posebej pa ob stresnih dogodkih, kjer nastopi njen varovalni učinek (Hlebec in Kogovšek 2003, 109).

Vaux (v Hlebec in Kogovšek) definira socialno oporo kot dinamično transakcijski proces oz. metakonstrukt s tremi dimenzijami: virom socialne opore v omrežju, podpornim vedenjem ter podpornim ocenjevanjem. Gre za že zgoraj omenjen proces med

posameznikom in njegovim socialnim omrežjem, ki poteka v kontekstu osebnih in kontekstualnih značilnosti posameznika (Hlebec in Kogovšek, 2012). Gre za aktivne vezi med egom in njegovim omrežjem, kjer ego vzajemno vzdržuje odnose s svojimi alterji ter v zameno za to pričakuje tudi ustrezno podporno vedenje le teh.

Sarason in drugi (1990, 1994) razdelijo socialno oporo na oporo, ki jo ego dejansko prejme, ter oporo, ki jo samo zaznava. Opora, ki jo ego dejansko prejme, je odvisna od lastnosti in sposobnosti alterja ter zaznavanja stresa, ki ga alter opazi ali ne opazi pri egu. Zaznavajoča opora pa se nanaša na prepričanje ega, da je socialna opora družbeno zmeraj dostopna, ko jo le ta potrebuje.

Z merjenjem socialne opore se ukvarja vse več mednarodnih raziskav, kot na primer Evropska raziskava o kakovosti življenja (EQLS), Mednarodna splošna družboslovna anketa (ISSP), Splošna družboslovna anketa (GSS) in podobne. Pri merjenju opore v socialnih omrežjih pa so vsem skupni trije najbolj pogosti pristopi, in sicer generator imen, kjer anketirani navede točna imena in s tem število oseb, na katere se lahko zanese oz. mu nudijo socialno oporo, ter generator vlog in generator dogodkov, katera bom podrobno primerjal in predstavil v nadaljevanju naloge.

2.2 Socialno omrežje in podporno vedenje

Socialna omrežja je mogoče analizirati in opredeliti na različne načine. Respondente lahko sprašujemo poimensko o najpomembnejših ljudeh v njihovih življenjih, lahko jim ponudimo možnost izbire tistih, ki igrajo pomembno vlogo v njihovih življenjih, lahko pa se omejimo tudi na stresne dogodke, ki so se zgodili ali bi se hipotetično lahko zgodili v življenju respondenta. Socialno omrežje v kontekstu socialne opore je vsako omrežje, v katerem lahko ego preide ali se obrne na pomoč k svojim članom omrežja oz. alterjem (Vaux 1988). Socialno omrežje posameznika oz. ega zajema torej vse povezave z osebami oz. alterji, s katerimi je ego imel ali še ima kontakte v svojem življenju. Še več, vsak kontakt, vez ali alter ima svojo vlogo oz. podporno vedenje, s katerim izkazuje podporo egu. Podporno vedenje je specifično in namensko dejanje, s katerim prva oseba pomaga drugi osebi v medsebojni interakciji. S podpornim vedenjem pa ni vedno nujno, da prva oseba zmeraj tudi dejansko pomaga drugi osebi, saj je le ta odvisna od medsebojnega odnosa ega in alterja, vrste podpore in časa. Socialna omrežja egom zato ne omogočajo

le interakcije z alterji ali izmenjave storitev in informacij, ki temeljijo na osebni zgodovini, navadi ali vzajemni privlačnosti, temveč tudi razumevanje in procesiranje celotne komunikacije med njimi ter zaznavanje, izpostavljanje in reševanje problemov (Mandič in Hlebec 2005, 264). Poznamo kar nekaj ocenjevalnih indikatorjev socialne opore v socialnem omrežju med egom in alterjem, kot na primer zadovoljstvo, občutek spoštovanja, navezanost, zanesljivost in podobne. Kot pravita Mandič in Hlebec (2005, 265), socialna omrežja torej ponujajo neformalno pomoč in oporo pri reševanju zasebnih problemov posameznika. Ego ali v konkretnem primeru posameznik, izpostavi svoj zasebni problem, ki postane predmet alterjev, s katerimi ima ego medsebojne vezi ali odnose. Naša neformalna socialna omrežja so najpomembnejši vir socialne opore, ki je hkrati tudi bistvena podlaga za kvaliteto vsakdanjega življenja (Hlebec in Kogovšek 2005).

2.2.1 Egocentrično socialno omrežje

Egocentrična socialna omrežja so slučajno izbrana omrežja, sestavljena iz posameznika ali anketiranca, ki ga imenujemo ego. Njegove odnose z drugimi posamezniki v omrežju oz. ostale člane omrežja pa imenujemo alterji (Hlebec in Kogovšek 2012). Pri takšni vrsti omrežja anketiranec odgovarja zase, kakor tudi za svoje odnose z drugimi člani tega omrežja. Na ravni merjenja torej preučujemo naključno izbrane enote oz. ege ter njihova omrežja, ki jih sestavljajo njihovi člani oz. alterji (Zemljč in Hlebec, 2001). Zanima nas predvsem odnos med egom in njegovimi alterji. Najbolj pogost pristop za podajanje ocen egocentričnih omrežij je metoda generatorjev imen. V prvem koraku zberemo podatke o anketirancih (egih) ter identificiramo vezi, s katerimi ima ego razmerja oz. je deležen izmenjave socialne opore. Vsebino oz. značilnosti vezi ega ter njegovih alterjev pa ocenjujemo z vprašanji, na katere anketiranec odgovarja poimensko (Hlebec in Kogovšek 2012, 3436). Pri tovrstnih omrežjih ponavadi lahko analiziramo strukturo in značilnosti omrežja, število, vrsto odnosov in deleže znotraj omrežja (Hlebec 2001).

2.2.2 Popolno socialno omrežje

Popolno socialno omrežje je omrežje, kjer so medsebojno povezane vse pripadajoče relacije oz. odnosi v skupini enot. Anketiranci večinoma poročajo o svojih odnosih z drugimi člani omrežja. Eden pomembnih načinov analiz v popolnem omrežju je analiza

položaja enot (Zemljč in Hlebec 2001, 192).

2.3 Sestava socialnega omrežja

Kadar raziskujemo sestavo socialnega omrežja, nas zanima vsebinska vez med egom in alterji (naj bo to partner, prijatelj, družina, sodelavec ...) ter različne lastnosti alterjev (spol, starost, frekvenca stikov, prostorska oddaljenost...). Sestavo socialnega omrežja najpogosteje merimo z odstotkom sorodstvenih in nesorodstvenih vezi v osebnem socialnem omrežju. Partnerji, družinski člani in ostali sorodniki spadajo med sorodstvene vezi, medtem ko prijatelji, sosedje, sodelavci, ponudniki storitev ali kdo drug spadajo med nesorodstvene vezi. Socialna omrežja z močnimi vezmi (kot recimo partner) se merijo z višjo kvaliteto kot socialna omrežja s šibkimi vezmi (ostali člani omrežja) (Kogovšek in Hlebec 2011).

Pri oceni sestave socialnega omrežja si pomagamo z generatorji omrežij, ki v raziskavi identificirajo ponudnike socialne opore (alterje) (Hlebec in Kogovšek 2012, 3439). Le te imajo po raziskavah (Hlebec in Kogovšek 2012) statistično značilen vpliv na oceno sestave omrežja. Z njihovo pomočjo v omrežju najprej definiramo obstoječe vezi z alterji, s katerimi ima ego razmerje. Ko poznamo obstoječe vezi, lahko definiramo njihovo moč, vzajemnost ter vsebino oz. tip socialne opore med alterjem in egom. Pri oceni sestave socialnega omrežja Hlebec in Kogovšek (2012, 3439–40) ločita med nekaj najpomembnejšimi faktorji, zaradi katerih prihaja do različnih ocen sestave socialnega omrežja:

- Tip generatorjev omrežij (NG, RG, EG)¹
- Št. članov omrežja oz. omejitev števila alterjev (NG z neomejeno količino članov omrežja, NG z omejeno količino članov omrežja, RG z dvema ponudnikoma socialne opore, RG z enim ponudnikom socialne opore)
- Št. kategorij ali vlog v omrežju
- Tip socialne opore (dejanski ali hipotetični)

- Vključitev ali izključitev kategorije "nobeden" in »ne vem« pri izračunu sestave omrežja (pristop RG, EG)

---

¹ NG je v nadaljevanju kratica za generator imen, RG za generator vlog in EG za generator dogodkov.

Ocena sestave socialnega omrežja je že zaradi v uvodu naštetih različnih dimenzij socialne opore lahko težaven merski proces, pri katerem različne metode ponujajo različne, manj ali bolj zanesljive rezultate. Poleg zgoraj naštetih faktorjev na sestavo omrežja vplivajo tudi drugi dejavniki, kot na primer kontekst vprašalnika (Bailey in Marsden v Kogovšek in drugi 2010, 96), razumevanje in sestava vprašanj (Straits v Kogovšek in drugi 2010, 96) ter osebne lastnosti anketiranega, kot so spol, starost in podobne (Kogovšek in Ferligoj v Kogovšek in drugi 2010, 96).

2.4 Metode zbiranja podatkov egocentričnih socialnih omrežij – generatorji vlog

Po raziskavah, ki so jih izvedli Hlebec in drugi (2012), lahko podatke o egocentričnih omrežjih pridobimo tudi na lažji in enostavnejši način od metode generatorja imen. Le ta ima po raziskavah že zgoraj omenjenih avtorjev največjo zanesljivost ocene sestave omrežja, sledi mu generator vlog (v nadaljevanju RG) z dvema ponudnikoma socialne opore, RG z enim ponudnikom socialne opore ter generator dogodkov z najnižjo zanesljivostjo ocene sestave omrežja (Hlebec in drugi 2012).

Pri RG respondenta (ega) vprašamo po njegovih tipih odnosov, ki jih ima z alterji v svojem omrežju in s tem definiramo kategorije alterjev v omrežju. Ta metoda torej generira v alterjih vloge namesto imen, zato jo poimenujemo metoda generatorjev vlog (Hlebec in Kogovšek 2012). Z omenjeno metodo v večini primerov pridobimo prvi dve najpomembnejši osebi v posameznikovem življenju (Kogovšek in Hlebec 2009, 87). Metoda generatorjev vlog je po eni strani cenovno bolj ugodna kot metoda generatorjev imen, lažja za upravljanje s podatki in manj obremenjujoča za anketiranca, saj slednji našteva svoje člane v omrežju glede na njihove vloge, ki so na primer partner, prijatelj, sosed, družinski član itd. S takšnim pristopom lahko ugotovimo, kakšne vrste vlog prevladujejo v različnih oblikah nudenja socialne opore. Če gledamo na vsako možno vlogo kot funkcijo, s to metodo nimamo posebnih omejitev (Hlebec in Kogovšek 2005, 2), vendar pa imamo zato manj natančne podatke o anketirančevem omrežju, omejeni smo glede različnih značilnosti omrežja, ne moremo izmeriti njegove velikosti (ne vemo števila oseb, kot so prijatelji, sorodniki, otroci itd.) ter tudi ne direktno oceniti sestave omrežja (Hlebec in Kogovšek 2011, 193). Torej ne moremo izmeriti kakovosti vezi, ki jih ima ego s svojimi alterji, ne poznamo značilnosti alterjev (razen odnosa z egom) ter

ne moremo razlikovati med člani omrežja (Hlebec in Kogovšek 2012, 3436). Z metodo generatorja vlog je osebo možno identificirati samo za edinstvene vloge kot je npr. partner (Hlebec in Kogovšek 2005, 74). Kadar anketiranec na splošno razmišlja o ljudeh, ki mu v življenju dajejo socialno oporo, na njegovo odločitev vplivajo različni kognitivni mehanizmi, zato se lahko v anketnem vprašalniku z metodo generatorjev vlog respondenti počutijo omejene, saj morajo izbirati med abstraktno ponujenimi možnostmi oz. vlogami in ne morejo odgovoriti individualno z imeni (kot na primer generator imen) (Hlebec in Kogovšek 2005; Hlebec in drugi 2009; Kogovšek in Hlebec 2009).

2.5 Metode zbiranja podatkov egocentričnih omrežij – generatorji dogodkov

Metoda generatorjev dogodkov zelo specifično pristopi k merjenju socialne opore z listo petnajstih stresnih dogodkov, ki so se že zgodili (v zadnjih 3 ali 5 letih) ali se hipotetično gledano bi zgodili v posameznikovem življenju (Hlebec in Kogovšek 2010). Med takšne dogodke štejemo smrt bližnjih, poroko, upokojitev, nosečnost, težave v službi, spremembe v finančnem stanju, velike spremembe v zdravju ali vedenju družinskih članov, rojstvo novega družinskega člana, bivalne spremembe, religiozne spremembe, velike osebne krivice ali bolezni, spremembe na delovnem mestu, velike spremembe v življenjskih razmerah itd.). Generator dogodkov tako ob partnerju in družini, ki sta močni vezi, ponuja tudi druge šibkejšje vezi (formalne institucije nudenja socialne opore, druge ne družinske člane in podobno), pri katerih pogosto ne prihaja do izbire opore (Hlebec in drugi 2012, 17). Obstaja razlika v splošnem nujenju socialne opore in nujenju opore v stresnih dogodkih, kjer v večini primerov univerzalno podporo ponavadi nudi partner (Hlebec in drugi 2012, 6). Hlebec in drugi (2012) v svojih študijah ugotavljajo, da se v nujenju socialne opore pojavljajo razlike med metodo generatorjev vlog (zaznavajoča socialna opora) in metodo generatorjev dogodkov, kar vpliva tudi na različno oceno sestave omrežja z obema metodama (odstotek nudenja socialne opore partnerja v primeru generatorja vlog je manjši kot v primeru generatorja dogodkov) (Hlebec in Kogovšek 2012, 3340).

Klasifikacija prejete podpore oz. dogodkov po skupinah (Hlebec in drugi 2009, 164):

1. skupina dogodkov: Pomembne življenjske spremembe

- nosečnost, velike spremembe v finančnem stanju, bivalne spremembe (selitev, obnova stanovanja), upokojitev, velika osebna krivica ali bolezen, velike

spremembe v zdravju ali vedenju družinskih članov

2. skupina dogodkov: *Velike družinske spremembe*

- poroka, rojstvo novega družinskega člana, smrt bližnjega družinskega člana

3. skupina: *Stresne spremembe na delovnem mestu*

- težave s šefom, spremembe na delovnem mestu

4. skupina: *Velike spremembe na intimni ali osebni ravni*

- spremembe osebnih navad, velike spremembe v življenjskih razmerah, velike spremembe v religiozni aktivnosti, smrt bližnjega prijatelja

2.6 Primerjava hipotetičnega in dejanskega nudenja socialne opore

Obstajajo razlike oziroma variabilnosti v odgovorih pri hipotetičnem in dejanskem nudenju socialne opore, merjene z metodo generatorjev vlog. Hlebec in Kogovšek (2005, 78) sta analizirali podatke, pridobljene na podlagi odgovorov 34 študentov Fakultete za družbene vede v študijskem letu 2004/05. Vzorec, na podlagi katerega se ugotovitev sicer ni dalo posploševati na širšo populacijo, je vseboval 170 anketiranih, približno polovico moških in polovico žensk, katerih starost je bila večinoma od 18 do 29 let, nekaj pa jih je bilo tudi starejših, in sicer preko 30 in 50 let. Rezultati so pokazali statistično značilne razlike v odgovorih pri materialni opori in nudenju socialne opore v primeru bolezni.

Močne vezi so najpomembnejše pri večini nudenja socialne opore in so hkrati najbolj variabilne – tako je na primer partner lahko vir nudenja mnogih opor in se nanj lahko druga oseba zanese (Hlebec in Kogovšek 2005, 79). Pri močnih vezeh je torej razlika v hipotetičnem in dejanskem nudenju pomoči socialne opore neznatna, zato sta si tudi oceni sestave omrežja zelo podobni. V primeru šibkih vezi, kjer pa so tisti, ki nudijo socialno oporo lažje zamenljivi, prihaja do razlik med hipotetičnim in dejanskim nudenjem socialne opore, kar lahko privede do različne ocene sestave omrežja (Hlebec in Kogovšek 2005, 88). S tem lahko pojasnimo tudi nekaj variabilnosti pri metodi generatorjev vlog, glede na hipotetično in dejansko nudenje socialne opore, saj lahko v hipotetičnem primeru ljudje napovejo nekoga, na katerega se zanesejo na splošno, ko pa je vprašanje bolj specifično oz. se je dogodek že zgodil, pa se ponavadi osredotočijo na tistega, ki je to pomoč res nudil (Hlebec in Kogovšek 2005, 79). Torej je ocena sestave omrežja lahko različna ne samo zaradi metod različnih generatorjev, pač pa tudi zaradi same zastavljenosti vprašanja, kjer lahko anketirani v primeru, da določene socialne opore še

niso doživeli, na vprašanja odgovarjajo hipotetično ali dejansko, če so le te že bili deležni.

3 CILJI DELA, HIPOTEZE IN RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

3.1 Raziskovalni cilji

Cilj diplomske naloge je z medsebojno primerjavo raziskati metodološke vidike generatorjev vlog in dogodkov ter ugotoviti, ali se lahko z ugodnejšima metodama, približamo zanesljivosti in kakovosti merjenja, kot je le ta pri metodi generatorjev imen. Če se lahko približamo tej kakovosti merjenja, potem bi pričujoče delo pripomoglo k nadaljnemu razvoju in zanesljivosti anketnih merskih instrumentov za merjenje socialne opore in njenih različnih dimenzij v egocentričnih omrežjih (generatorji vlog in generatorji dogodkov, katera metoda je bolj kakovostna, zanesljiva oz. natančna, enostavnejša za uporabo, cenovno ugodnejša, manj obremenjujoča za anketiranca).

3.2 Raziskovalna vprašanja in hipoteze

Ali se sestava omrežja razlikuje glede na izbiro merskih instrumentov oz. tehniko zbiranja podatkov ter obe metodi generatorjev vlog in dogodkov? Če se, ali je to variabilnost mogoče pojasniti zaradi različnih metodoloških dejavnikov?

Kako se razlikujejo odgovori in pojmovanje anketiranih, katere kategorije (partner, družina, prijatelji, ...) se pri metodi generatorjev dogodkov pojavljajo pogosteje v primerjavi z metodo generatorjev vlog?

Zanima me tudi, ali različni merski instrumenti oz. lestvica (kot na primer hipotetično ali dejansko nudenje socialne opore), vpliva na različne odzive in odgovarjanje glede nudenja oz. prejemanja socialne opore med anketiranimi?

Kako se razlikuje ocena sestave omrežja med močnimi in šibkimi vezmi glede na obe izbrani metodi?

Formuliranje hipotez na podlagi pričakovanj:

H1: Med generatorji vlog in generatorji dogodkov ni statistično značilnih razlik v oceni sestave omrežja.

H2: Med izbiro merskih instrumentov oziroma tehnikama zbiranja podatkov (EQLS A in EQLS B) obstajajo razlike glede ocene sestave omrežja po kategorijah.

H3: Pri močnih vezeh med egom in alterji obstajajo statistično značilne razlike v oceni sestave omrežja glede na vsebinski sklop in dimenzije socialne opore.

4 EMPIRIČNIDELE

4.1 Opis zbiranja podatkov

V sklopu vseevropske raziskave o kakovosti življenja (EQLS) so bili novembra 2014 med študente pri predmetu Osebna omrežja na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani razdeljeni anketni vprašalniki o medsebojnih odnosih in kakovosti življenja. Namen vprašalnikov EQLS je preučevanje življenjskih okoliščin, v katerih živijo evropski državljani, njihovo splošno in tudi bolj osebno zadovoljstvo z življenjem, socialna interakcija z ljudmi ter vsakodnevna socialna opora. Vsak študent je moral v svoji eksplorativni raziskavi pri predmetu najprej sam izpolniti anketni vprašalnik (EQLS A in EQLS B), nato pa je po predhodnem dogovoru v svojem krogu izbral vsaj še tri ženske in tri moške ter s terenskim delom anketiral izbrane osebe. Anketa, ki je bila sestavljena za samoizpolnjevanje v obeh verzijah, je bila sicer dostopna tako na spletu kot na papirju. Vsak anketiranec je dobil tudi svojo številko, pod katero je nato izpolnil podatke, tako da je bila anketa povsem anonimna. Vprašalnik EQLS A je bil sestavljen iz demografskih vprašanj, vprašanj glede zadovoljstva z življenjem ter trditev, sestavljenih iz generatorjev vlog in dogodkov. Posebnost vprašalnika EQLS A je bila v tem, da so bili ponujeni odgovori pri generatorjih vlog in dogodkov razdeljeni v več odvisnih kategorij (natančneje 7) in sicer partner / zakonec, družinski član, sodelavec, prijatelj, sosed, nekdo drug in nobeden. Medtem ko je bil vprašalnik EQLS B vsebinsko identičen, pa so bile odvisne spremenljivke oziroma odgovori pri generatorju vlog in dogodkov skupaj uvrščeni v 4 skupine (družinski član / sorodnik; prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med družino oziroma sorodnike; ponudnik storitev, institucija ali organizacija; nobeden), katerih oceno sestave omrežja primerjam tudi v svojem delu.

4.2 Opis vzorca

Vzorec pričujoče raziskave je priložnostni in neverjetnostni. V raziskavi je veljavno sodelovalo 396 moških in 443 žensk, kar je približno 47 % in 53 % vseh anketiranih. Večina respondentov je bila poročenih (52,3 %), samskih (20,4 %) ali v izven zakonski skupnosti s partnerko (20,7 %), starih od 12 do 25 let (36 %) ter od 36 do 50 let (24,2 %). Prihajali so iz majhnih mest ali krajev (31,8 %), predmestij ali obrobij (21,7 %), strnjениh

podeželskih vasi (19,8 %) ali večjih mest (17,9 %). Največji delež jih je imel dokončano 4–5-letno strokovno šolo (24,5 %), gimnazijo (23,9 %) ter višjo šolo, fakulteto, magisterij ali doktorat (18,9 %).

Tabela 4.1: Demografske značilnosti vzorca

Spol						
	Moški	Ženski				
	47,20 %	52,80 %				
Zakonski stan						
	poročen/a oz. živim s partnerjem/ko	imam partnerja/ko, a ne živim z njim/njo	ovdovel/a	ločen/a	samski/a	drugo:
	52,30 %	20,7 %	3,40 %	2,60 %	20,40 %	0,60 %
Izobrazba						
	Nedokončana ali dokončana OŠ	2–3-letna poklicna šola	4–5-letna strokovna šola	Gimnazija	Visoka šola	Višja šola, fakulteta, akademija, magisterij, doktorat
	7,60%	19,50 %	24,50 %	23,90 %	5,60 %	18,90 %
Starost						
	12–25 let	26–35 let	36–50 let	51–65 let	66–90 let	
	36,00 %	10,90 %	24,20 %	18,00 %	10,90 %	
Kraj						
	večje mesto (center)	predmestje ali obrobje velikega mesta	majhno mesto ali kraj	strnjena podeželska vas	razpršena podeželska vas	
	17,90 %	21,70 %	31,80 %	19,80 %	8,90 %	

4.3 Frekvenčne porazdelitve ocen sestave omrežij z metodo generatorjev vlog in generatorjev dogodkov

Tabela 4.2: Odstotki sestave omrežja z metodo generatorjev vlog

Generatorji vlog: <i>Hipotetično</i>	Družinski član / sorodnik	Prijatelj, sosod ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike	Ponudnik storitev, institucija ali organizacija	Nobeden
Recimo, da imate gripo in bi morali nekaj dni preležati v postelji. Potrebovali bi pomoč za razna opravila v hiši, nakupe in podobno.	91,20 %	7,20 %	0,20 %	1,40 %
Zdaj pa si zamislite, da bi si morali sposoditi večjo vsoto denarja.	59,90 %	20,50 %	11,70 %	7,90 %
Recimo, da vas tarejo problemi v odnosu z možem/ ženo/ partnerjem, ki jih sami ne morete razrešiti. Na koga bi se obrnili za pomoč, nasvet. Tudi če niste poročeni in nimate partnerja, poskusiti odgovoriti, kaj bi v takem primeru storili.	26,70 %	59,20 %	5,10 %	9,00 %
Kaj pa v primeru, ko bi se počutili nekoliko otožni oziroma depresivni in bi se hoteli o tem z nekom pogovoriti.	42,80 %	49,30 %	1,40 %	6,50 %
Recimo, da potrebujete nasvet glede kake pomembne življenjske odločitve, na primer, glede zaposlitve ali selitve v drug kraj.	72,00 %	21,80 %	1,70 %	4,50 %
Recimo, da na delovnem mestu potrebujete nasvet v zvezi s kakšno delovno nalogo. Če še študirate, pomislite na izdelavo seminarske naloge.	16,90 %	76,50 %	4,40 %	2,20 %

Pri metodi generatorjev vlog, ki so hipotetična vprašanja, igrajo družinski člani ter bližnji sorodniki pomembno vlogo pri opori v primeru bolezni, hišnih opravil, nakupov in podobnega (91,2 %), predstavljajo vidno oporo pri pomembnih življenjskih odločitvah, nasvetih pri osebnih ali družinskih zadevah (68,9 –72,0 %) ter pri nudenju opore oz. posojila denarja za rešitev iz stiske (59,9–68,6 %). Pri problemih v odnosu z možem, ženo ali partnerjem, ki jih sami ne morejo razrešiti, pa zanimivo igrajo večjo vlogo pri opori igrajo prijatelji, sosode ali nekdo drug, ki ne spada v družino oz. med sorodnike (59,2 %). Prav tako je pri otožnosti oz. depresiji skoraj enak delež opore (46,7–49,3 %) izbran s strani prijateljev, sosodov ali nekoga drugega, ki ne spada med družino oz. sorodnike,

kot s strani same družine (42,8–48,2 %). Glede nasvetov na delovnem mestu ali delovnih nalog so prijatelji oz. nekdo drug, ki ne spada v družino oz. sorodnike, popolnoma prevzeli oporo (76,5 %). Ponudniki storitev pa so kljub malemu deležu opore še največ deležni dajanja le te pri iskanju službe (10,0 %) ter posojilu večje vsote denarja (11,0 %).

Tabela 4.3: Odstotki sestave omrežja z metodo generatorjev dogodkov

Generatorji dogodkov: <i>Dejansko ali hipotetično</i>	Družinski član / sorodnik	Prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike	Ponudnik storitev, institucija ali organizacija	Nobeden
Poroka	75,30 %	17,10 %	0,40 %	7,20 %
Težave s šefom	30,00 %	54,30 %	1,30 %	14,40 %
Smrt bližnjega družinskega člana	80,20 %	16,00 %	0,20 %	3,60 %
Smrt bližnjega prijatelja	52,90 %	30,20 %	1,10 %	15,80 %
Sprememba osebnih navad	58,50 %	35,30 %	0,60 %	5,60 %
Nosečnost (vas – Ž, partnerice – M)	78,10 %	12,70 %	1,00 %	8,30 %
Velike spremembe v zdravju ali vedenju družinskih članov	69,60 %	21,70 %	4,60 %	4,10 %
Velike spremembe v finančnem stanju	73,00 %	13,30 %	5,30 %	8,40 %
Rojstvo novega družinskega člana	90,00 %	7,00 %	0,60 %	2,40 %
Bivalne spremembe (selitev, obnova stanovanja)	73,40 %	22,80 %	1,90 %	1,90 %
Velike spremembe v religiozni aktivnosti	33,70 %	23,00 %	2,80 %	40,50 %
Sprememba na delovnem mestu	29,90 %	54,10 %	2,80 %	13,20 %
Velika osebna krivica ali bolezen	72,90 %	18,00 %	3,10 %	6,00 %
Velike spremembe v življenjskih razmerah	71,10 %	20,90 %	1,20 %	6,80 %
Upokojitev	57,70 %	19,00 %	3,40 %	19,90 %

Pri metodi generatorjev dogodkov, ki so se dejansko zgodili ali pa se še niso (hipotetično, če bi se) pa igrajo družinski člani in sorodniki pomembno vlogo opore pri poroki (75,3 %), smrti bližnjega družinskega člana (80,2 %), nosečnosti (78,1 %), velikih spremembah v zdravju ali vedenju družinskih članov (69,6 %), velikih spremembah v finančnem stanju (73,0 %), skoraj popolnoma pri rojstvu novega družinskega člana (90,0 %), bivalnih spremembah (73,4 %), velikih spremembah v življenjskih razmerah (71,1 %) ter pri veliki osebni krivici ali bolezni (72,9 %). Družinski člani oz. sorodniki pravzaprav prevladujejo skoraj pri vseh izbranih dogodkih razen pri težavah s šefom, kjer večjo oporo kot sama družina (30,0 %) nudijo prijatelji, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med družino (54,3

%). Pri spremembah na delovnem mestu nudijo prijatelji, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med družino prav tako večjo oporo (54,1 %) kot sami družinski člani (29,9 %), medtem ko se velika sprememba v religiozni aktivnosti ne zdi takšne omembe vredna, saj ob njej ne bi potrebovalo opore 40,5 % anketiranih. Ponudniki storitev so tudi pri generatorju dogodkov zastopani v manjšini, malenkost bolj pa pride v tem primeru do izraza kategorija »nobeden«, ki je najbolj zastopana pri že zgoraj omenjeni religiozni aktivnosti, sledi ji upokožitev (19,9 %), smrt bližnjega prijatelja (15,8 %), težave s šefom (14,4 %) ter spremembe na delovnem mestu (13,2 %).

4.4 Frekvenčne porazdelitve ocen sestave omrežij z metodami generatorjev vlog in generatorjev dogodkov po vrstah opore

Tabela 4.4: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja po izbranih metodah, glede na vrsto socialne opore

	Družinski član / sorodnik	Prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike	Ponudnik storitev, institucija ali organizacija	Nobeden
Primerjava 1: Instrumentalna opora (finančna stiska)				
Če bi morali nujno zbrati vsoto okrog 500 evrov, da bi se rešili iz neke stiske:	68,60 %	21,30 %	5,90 %	4,10 %
Dogodki – Velike spremembe v finančnem stanju	73,00 %	13,30 %	5,30 %	8,40 %
Dogodki – Velike spremembe v življenjskih razmerah	71,10 %	20,90 %	1,20 %	6,80 %
Primerjava 2: Informacijska opora (pomoč pri iskanju službe)				
Če bi potrebovali pomoč pri iskanju službe:	35,70 %	47,20 %	10,0 %	7,20 %
Dogodki – Sprememba na delovnem mestu	29,90 %	54,10 %	2,80 %	13,2 %
Primerjava 3: Emocionalna opora (nasvet pri pomembnih življenjskih odločitvah)				
Če bi potrebovali nasvet pri pomembni osebni ali družinski zadevi:	68,90 %	27,70 %	1,60 %	1,70 %
Dogodki – Velike spremembe v zdravju ali vedenju družinskih članov	69,60 %	21,70 %	4,60 %	4,10 %
Dogodki – Velika osebna krivica ali bolezen	72,90 %	18,00 %	3,10 %	6,00 %
Dogodki – Poroka	75,30 %	17,20 %	0,30 %	7,20 %
Dogodki – Nosečnost (vas – Ž, partnerice – M)	78,10 %	12,70 %	1,00 %	8,20 %
Dogodki – Rojstvo novega družinskega člana	90,00 %	7,00 %	0,60 %	2,40 %
Dogodki – Upokožitev	57,70 %	19,00 %	3,30 %	20,0 %

Pri »Primerjavi 1 – instrumentalna opora (finančna stiska)« z metodo generatorjev vlog v primeru »Če bi morali nujno zbrati vsoto okrog 500 evrov, da bi se rešili iz stiske«

dosežemo zelo podoben delež opore družinskih članov in sorodnikov (68,6 %) kot tudi z metodo generatorja dogodkov v primerih »Velike spremembe v finančnem stanju« in »Velike spremembe v življenjskih razmerah«, kjer je delež družinskih članov oz. sorodnikov 71–73 %. Pri generatorju dogodkov za velike spremembe v finančnem stanju se kategorija prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med družino oz. sorodnike, zniža za 8 %, medtem ko se kategorija »nobeden« pri generatorju dogodkov za velike spremembe v finančnem stanju zviša za 4,3 %.

Pri »Primerjavi 2 – pomoč pri iskanju službe« pri primeru »Če bi potrebovali pomoč pri iskanju službe« dosežemo podoben delež opore družinskih članov in sorodnikov (35,7 %) kot tudi v primeru generatorja dogodkov »Spremembe na delovnem mestu«, kjer je delež družinskih članov oz. sorodnikov 29,9 %. Podobno je tudi pri kategoriji prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med družino oz. sorodnike, kjer je delež opore pri obeh metodah podoben (generator vlog: 47,2 %, generator dogodkov: 54,1 %). Pri generatorju dogodkov za spremembe na delovnem mestu se kategorija ponudnikov storitev zniža za 7,2 % glede na generator vlog, kjer imajo ponudniki storitev večji delež, medtem ko se kategorija »nobedene« pri generatorju dogodkov za spremembe na delovnem mestu zviša za 5,0 %.

Pri »Primerjavi 3 – nasveti pri pomembnih življenjskih odločitvah« pa imamo prav tako zelo podobne in robustne rezultate deležev opore med kategorijami glede na generirane vloge in dogodke. Generator vlog »Če bi potrebovali nasvet pri pomembni osebni ali družinski zadevi« je po deležu opore pri kategoriji družinski člani oz. sorodniki (68,9 %) zelo podoben generatorjem dogodkov za velike spremembe v zdravju ali vedenju družinskih članov (69,6 %), veliki osebna krivici ali bolezni (72,9 %), poroki (75,3 %) ter nosečnosti (78,1 %). Po deležu socialne opore pri kategoriji družinski člani oz. sorodniki izstopata po generatorju dogodkov glede na vloge le rojstvo novega družinskega člana (90,0 %) ter upokojitev, ki ima večji delež pri kategoriji »nobeden« (20,0 %) ter posledično tudi zato manjšega pri ostalih. Glede na kategorijo prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med družino oz. sorodnike, so razen generatorja dogodkov »rojstvo novega družinskega člana« (7,0 %) deleži opore med vlogami ter dogodki med sabo zelo podobni, prav tako pa so podobni tudi med ponudniki storitev ter kategorijo »nobeden«, kjer izstopa le generator dogodkov »upokojitev«.

Tabela 4.5: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja po izbranih metodah glede na vrsto socialne opore

Primerjava 1:	Družinski član / sorodnik	Prijatelj, sosod ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike	Ponudnik storitev, institucija ali organizacija	Nobeden
Recimo, da imate gripo in bi morali nekaj dni preležati v postelji. Potrebovali bi pomoč za razna opravila v hiši, nakupe in podobno:	91,20 %	7,20 %	0,10 %	1,40 %
Dogodki – Velika osebna krivica ali bolezen.	72,90 %	18,00 %	3,10 %	6,00 %
Primerjava 2:				
Kaj pa v primeru, ko bi se počutili nekoliko otožni oziroma depresivni in bi se hoteli o tem z nekom pogovoriti.	42,80 %	49,30 %	1,40 %	6,50 %
Dogodki – Težave s šefom	30,00 %	54,30 %	1,30 %	14,40 %
Dogodki – Sprememba na delovnem mestu	29,90 %	54,10 %	2,80 %	13,20 %
Dogodki – Smrt bližnjega prijatelja	58,50 %	35,30 %	0,60 %	5,60 %
Primerjava 3:				
Recimo, da potrebujete nasvet glede kake pomembne življenjske odločitve, na primer, glede zaposlitve ali selitve v drug kraj.	72,00 %	21,80 %	1,70 %	4,50 %
Dogodki – Bivalne spremembe (selitev, obnova stanovanja)	73,40 %	22,80 %	1,90 %	1,90 %

V primeru bolezni in nujenja pomoči pri hišnih opravilih je delež kategorije družinskih članov oz. sorodnikov pri generatorju vlog (91,2 %) za skoraj 20 % večji od deleža družinskih članov oz. sorodnikov pri generatorju dogodkov (72,9 %). Do razlike lahko prihaja tudi zato, ker je generator dogodkov »Velika osebna krivica ali bolezen« generiran iz dveh dogodkov hkrati, osebne krivice in bolezni. Pri »Veliki osebni krivici ali bolezni« se je posledično povečal tudi delež prijateljev, sosedov ali nekaterih drugih, ki ne spadajo med družinske člane oz. sorodnike (v našem primeru za 11,8 % glede na generator vlog »Recimo, da imate gripo in bi morali nekaj dni preležati v postelji. Potrebovali bi pomoč za razna opravila v hiši, nakupe in podobno«). Pri otožnosti ali depresiji dajejo prijatelji, sosedi ali drugi, ki ne spadajo med družinske člane oz. sorodnike zelo podoben delež opore kot družinski člani oz. sorodniki. Zanimivo je, da pri težavah s šefom ali spremembi

v službi v večji meri iščemo oporo pri prijateljih, sosedih oz. drugih, ki ne spadajo med družinske člane oz. sorodnike (54,3 %), kakor pri sami družini oz. sorodnikih (30,0 %). Kar se tiče pomembnejših življenjskih odločitev kot so selitev, obnova stanovanja ali zaposlitev, pa praktično ni razlik med obema metodama po kategorijah (družinski člani/sorodniki; generator vlog: 72,0 %, generator dogodkov: 73,4 %; prijatelji, sosedi ali drugi, ki ne spadajo med družinske člane oz. sorodnike; generator vlog: 21,8 %, generator dogodkov: 22,8 %).

4.5 Razlike v ocenah sestave omrežij glede na metodi merjenja generatorjev vlog in generatorjev dogodkov ter tehniko zbiranja podatkov EQLS A in EQLS B

Tabela 4.6: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja glede na generator vlog in generator dogodkov

	Družinski član / sorodnik			Prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike			Ponudnik storitev, institucija ali organizacija			Nobeden		
	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%
Sklop generatorjev vlog	0,556	0,215	55,6	0,333	0,223	33,3	0,034	0,034	3,4	0,046	0,046	4,6
Sklop generatorjev dogodkov	0,613	0,240	61,3	0,238	0,201	23,8	0,020	0,020	2,0	0,102	0,102	10,2
p (dvostranska)	< 0,01 (0,00)			< 0,01 (0,00)			< 0,01 (0,00)			< 0,01 (0,00)		

Med obema metodama prihaja do statistično značilnih razlik ($p < 0,01$) glede na oceno sestave omrežja pri vseh kategorijah družinskih članov/sorodnikov, prijateljev, sosedov ali drugih, ki ne spadajo med družino oziroma sorodnike, ponudnikov storitev ter kategorije nobeden. Povprečno gledano se pri generatorjih vlog kategorija družinski član / sorodnik, statistično značilno ($p = 0,00 < 0,01$) pojavi manjkrat (55,6 %) kot pri generatorjih dogodkov (61,3 %). Pri kategoriji prijatelj, sosed, ali nekdo drug, ki ne spada med družinske člane oz. sorodnike, je ta razlika statistično značilno še večja (generatorji vlog 33,3 %; generatorji dogodkov 23,8 %; $p = 0,00 < 0,01$), kakor tudi pri kategorijah ponudnik storitev, institucija ali organizacija, kjer se kljub zelo majhni frekvenci

statistično značilno ($p = 0,000 < 0,01$) kategorija pogosteje pojavlja pri generatorjih vlog (3,4 %) kot pri generatorjih dogodkov (2,0 %). Kategorija »nobeden« pa se statistično značilno ($p = 0,000 < 0,01$) pogosteje pojavlja pri generatorju dogodkov (10,2 %) kot pri generatorju vlog (4,6 %). Ob izključitvi vsebinske primerjave lahko torej trdimo, da obstajajo statistično značilne razlike v oceni sestave omrežja med obema metodama. Metodi torej nista dovolj robustni, da bi kazali enake oz. podobne ocene sestave posameznikovih omrežij.

Tabela 4.7: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja glede na tehniko zbiranja podatkov EQLS A in EQLS B

	Družinski član / sorodnik			Prijatelj, sosled ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike			Ponudnik storitev, institucija ali organizacija			Nobeden		
	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%
Generatorji vlog												
Tehnika zbiranja EQLS A	0,582	0,231	58,2	0,347	0,227	34,7	0,000	0,000	0,0	0,044	0,111	4,4
Tehnika zbiranja EQLS B	0,524	0,189	52,4	0,317	0,218	31,7	0,076	0,104	7,6	0,049	0,101	4,9
p (dvostranska)	< 0,01 (0,00)			> 0,05 (0,054)			< 0,01 (0,00)			> 0,05 (0,525)		

Med tehnikama merjenja EQLS A in EQLS B pri generatorjih vlog prihaja do statistično značilnih razlik ($p < 0,01$), glede na sestavo omrežja pri kategorijah družinski član / sorodnik, ter pri kategoriji ponudnik storitev, institucija ali organizacija, kar je tudi logično, saj je bila le ta kategorija pri vprašalniku EQLS A izključena iz vprašalnika. S tehniko zbiranja EQLS A, se kategorija družinski član / sorodnik pojavi statistično značilno večkrat ($p = 0,000 < 0,01$), kot pri tehniki zbiranja z EQLS B. Kategoriji prijatelj, sosled ali nekdo drug, ki ne spada med družino, oz. prijatelj ter kategorija nobeden ostajata nekje enako robustni glede na tehniko zbiranja EQLS A ali EQLS B.

Ob izključitvi vsebinske primerjave lahko trdimo, da glede na tehniko merjenja obstajajo statistično značilne razlike v oceni sestave omrežja pri kategorijah družinski člani / sorodniki ter ponudniki storitev, institucije ali organizacije.

Tabela 4.8: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja glede na tehniko zbiranja podatkov EQLS A in EQLS B

	Družinski član / sorodnik			Prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike			Ponudnik storitev, institucija ali organizacija			Nobeden		
	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%
Generatorji dogodkov												
Tehnika zbiranja EQLS A	0,649	0,247	64,9	0,241	0,207	24,1	0,000	0,000	0,0	0,082	0,138	8,2
Tehnika zbiranja EQLS B	0,573	0,225	57,3	0,233	0,194	23,3	0,044	0,077	4,4	0,126	0,165	12,6
	< 0,01			> 0,05			< 0,01			< 0,01		
p (dvostranska)	(0,00)			(0,569)			(0,00)			(0,00)		

Med tehnikama merjenja EQLS A in EQLS B pri generatorjih dogodkov prihaja do statistično značilnih razlik ($p < 0,01$) glede na sestavo omrežja pri kategorijah družinski član / sorodnik, ponudnik storitev, institucija ali organizacija ter pri kategoriji nobeden. Povprečno gledano je pri tehniki zbiranja podatkov z vprašalnikom EQLS A število izbranih družinskih članov / sorodnikov glede socialne opore v primeru dogodkov statistično značilno večje ($p = 0,000 < 0,01$) kot pri tehniki zbiranja podatkov z vprašalnikom EQLS B. Statistično značilne razlike se logično kažejo tudi pri kategoriji ponudnik storitev, institucija ali organizacija, kjer je bila pri tehniki merjenja s vprašalnikom EQLS A ta kategorija izključena, dodali pa so jo pri vprašalniku EQLS B. Zanimivo pa je, da kategorija prijatelj, sosed, ali nekdo drug, ki ne spada med družino oz. sorodnike, ostaja dovolj robustna pri obeh tehnikah zbiranja EQLS A in EQLS B kot tudi pri generatorjih vlog.

4.6 Razlike v ocenah sestave omrežij po vsebinskih sklopih

Glede na vsebinski sklop sem po klasifikaciji prejete podpore pri generatorjih dogodkov (Hlebec, Mrzel in Kogovšek 2009, 164) dodal v primerjavo še tiste generatorje vlog, ki se najbolj približajo ciljnemu sklopu vsebine.

Skupina 1: Pomembne življenjske spremembe

Dogodki: Velike spremembe v finančnem stanju.

Dogodki: Bivalne spremembe (selitev ali obnova stanovanja).

Dogodki: Velika osebna krivica ali bolezen.

Dogodki: Nosečnost.

Dogodki: Upokojitev.

Vloge: Recimo, da potrebujete nasvet glede kake pomembne življenjske odločitve, na primer, glede zaposlitve ali selitve v drug kraj.

Vloge: Zdaj pa si zamislite, da bi si morali sposoditi večjo vsoto denarja.

Vloge: Recimo, da imate gripo in bi morali nekaj dni preležati v postelji. Potrebovali bi pomoč za razna opravila v hiši, nakupe in podobno.

Tako podobne vsebinske dogodke kot vloge sem v naslednjem koraku združil v sklope skupaj s pripadajočim generatorjem. Statistične razlike med izračunanimi povprečji oziroma vrednostmi v odstotkih sestave omrežja med obema metodama generatorjev glede na vsebinski sklop so prikazane v spodnjih tabelah s povprečnim odstotkom, odklonom in t-testi za neodvisne vzorce.

Tabela 4.9: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja po izbranih metodah glede na pomembne življenjske spremembe v posameznikovem življenju

	Družinski član / sorodnik			Prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike			Ponudnik storitev, institucija ali organizacija			Nobeden		
	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%
Sklop generatorjev vlog	0,742	0,259	74,2	0,164	0,231	16,4	0,045	0,122	4,5	0,046	0,130	4,6
Sklop generatorjev dogodkov	0,689	0,286	68,9	0,166	0,222	16,6	0,028	0,095	2,8	0,085	0,163	8,5
p (dvostranska)	< 0,01 (0,00)			> 0,05 (0,864)			< 0,05 (0,02)			< 0,01 (0,00)		

Pri sklopu vprašanj glede na pomembne življenjske spremembe v posameznikovem življenju, prihaja do statistično značilnih razlik med obema metodama ($p < 0,05$) pri kategorijah družinski član / sorodnik, ponudnik storitev, institucija ali organizacija ter pri kategoriji nobeden. Pri pomembnih življenjskih spremembah, se pri sklopu generatorjev vlog družinski član / sorodnik statistično značilno ($p = 0,000 < 0,01$) pojavi večkrat (74,2 %) kot pri generatorju dogodkov (68,9 %). Prav tako se pri pomembnih življenjskih

spremembah statistično značilno ($p = 0,02 < 0,05$) pojavi ponudnik storitev, institucija ali organizacija večkrat pri generatorju vlog (4,5 %) kot pri generatorju dogodkov (2,8 %). Kategorija nobeden pa se statistično značilno ($p = 0,000 < 0,01$) pojavi večkrat pri generatorju dogodkov (8,5 %) kot pri generatorju vlog (4,6 %). Pri kategoriji prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada v družino oziroma sorodnike, pa se kaže podobna ocena sestave omrežja pri generatorjih vlog kot tudi pri generatorjih dogodkov. Torej je kategorija dovolj robustna, saj ni statistično značilnih razlik v oceni sestave omrežja med obema metodama.

Skupina 2: Pomembne družinske spremembe

Dogodki: Poroka.

Dogodki: Rojstvo novega družinskega člana.

Dogodki: Smrt bližnjega družinskega člana.

Dogodki: Velike spremembe v zdravju ali vedenju družinskih članov.

Vloge: Recimo, da vas tarejo problemi v odnosu z možem/ ženo/ partnerjem, ki jih sami ne morete razrešiti. Na koga bi se obrnili za pomoč, nasvet. Tudi če niste poročeni in nimate partnerja, poskusiti odgovoriti, kaj bi v takem primeru storili.

Tabela 4.10: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja po izbranih metodah glede na pomembne družinske spremembe v posameznikovem življenju

	Družinski član / sorodnik			Prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike			Ponudnik storitev, institucija ali organizacija			Nobeden		
	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%
Sklop generatorjev vlog	0,266	0,442	26,6	0,591	0,492	59,1	0,051	0,220	5,1	0,090	0,286	9,0
Sklop generatorjev dogodkov	0,772	0,269	77,2	0,152	0,225	15,2	0,014	0,064	1,4	0,042	0,128	4,2
	$< 0,01$									$< 0,01$		
p (dvostranska)	(0,00)			$> 0,05$ (0,864)			$< 0,01$ (0,02)			(0,00)		

Pri sklopu vprašanj glede na pomembne družinske spremembe v posameznikovem življenju prihaja do statistično značilnih razlik med obema metodama ($p < 0,05$) pri skoraj vseh naštetih kategorijah z izjemo kategorije prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada

med družino oziroma sorodnike. Vsebinsko gledano pri pomembnih družinskih spremembah statistično značilno nastopa več družinskih članov /sorodnikov pri generatorju dogodkov kot pri generatorju vlog. Ravno obratno pa je pri kategoriji prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike, kjer je pri generatorju vlog povprečno gledano več izbranih kot pri generatorju dogodkov (vendar statistično neznačilno $p > 0,05$). Ponudniki storitev ter kategorija nobeden pa sta tudi glede na vsebinske sklope vprašanj pri obeh metodah generatorjev vlog in dogodkov statistično značilno različni ($p < 0,05$).

Skupina 3: Velike spremembe na intimni ali osebni ravni

Dogodki: Spremembe osebnih navad.

Dogodki: Velike spremembe v življenjskih razmerah.

Dogodki: Velike spremembe v religiozni aktivnosti.

Dogodki: Smrt bližnjega prijatelja.

Vloge: Kaj pa v primeru, ko bi se počutili nekoliko otožni oziroma depresivni in bi se hoteli o tem z nekom pogovoriti.

Tabela 4.11: Primerjava odstotkov ocene sestave omrežja po izbranih metodah glede na pomembne spremembe na intimni ali osebni ravni v posameznikovem življenju

	Družinski član / sorodnik			Prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike			Ponudnik storitev, institucija ali organizacija			Nobeden		
	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%	$\bar{x}$	σ	%
Sklop generatorjev vlog	0,426	0,495	42,6	0,491	0,500	49,1	0,014	0,118	1,4	0,065	0,247	6,5
Sklop generatorjev dogodkov	0,527	0,332	52,7	0,266	0,288	26,6	0,014	0,063	1,4	0,166	0,229	16,6
p (dvostranska)	< 0,01 (0,00)			< 0,01 (0,00)			> 0,05 (0,949)			< 0,01 (0,00)		

Pri sklopu vprašanj glede sprememb na intimni ali osebni ravni prihaja do statistično značilnih razlik med obema metodama ($p < 0,01$) pri vseh zgoraj omenjenih kategorijah, le pri kategoriji ponudnik storitev, institucija ali organizacija ni statistično značilnih razlik med generatorji vlog in dogodkov ($p = 0,949 > 0,05$). Vsebinsko gledano pri spremembah

na intimni ali osebni ravni statistično značilno ($p = 0,00 < 0,01$) nastopa več družinskih članov / sorodnikov pri generatorju dogodkov (52,7 %) kot pri generatorju vlog (42,6 %). Kategorija prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada v družino oziroma sorodnike, se statistično značilno ($p = 0,00 < 0,01$) pogosteje pojavi pri generatorju vlog (49,1%) kot pri generatorju dogodkov (26,6 %). Pri generatorju dogodkov pa lahko opazimo tudi statistično značilno ($p = 0,000 < 0,01$) višji delež izbranih v kategoriji nobeden (16,6 %) kot pri generatorju vlog (6,5 %).

5 SKLEP IN UGOTOVITVE

Ključne ugotovitve ocene sestave omrežja z metodama generatorjev vlog in generatorjev dogodkov sem preverjal z vidika samih generatorjev, in sicer s tehniko zbiranja podatkov ter vsebinskim sklopom glede na vrste socialne opore.

Splošni rezultati nudenja socialne opore pri hipotetičnih vprašanih generatorjev vlog so pokazali, da posameznik v svojem omrežju za oporo še zmeraj največkrat izbere družinskega člana / sorodnika, kar se tiče problemov v odnosu s partnerjem, otožnosti ali depresije ter glede nasvetov na delovnem mestu pa zanimivo v večji meri prevladujejo prijatelji, sosed ali nekdo drug, ki ni družinski član oziroma sorodnik. Pri metodi generatorjev dogodkov, ki merijo dejanske ali hipotetične dogodke, v splošnem prav tako prevladuje kategorija družinski član / sorodnik, vse več pa se pri tem generatorju pojavljajo tudi prijatelji, sosed ali nekdo drug, ki ni družinski član oziroma sorodnik ter kategorija nobeden. Za preverjanje, ali so te razlike v oceni sestave omrežja med generatorji vlog in dogodkov tudi statistično značilne, pa sem v nadaljevanju uporabil t-test za neodvisne vzorce. Rezultati so pokazali, da v povprečju obstajajo statistično značilne razlike v oceni sestave omrežja med generatorji vlog in generatorji dogodkov pri vseh štirih kategorijah. Torej kljub temu, da metodi procentualno kažeta podobne ocene sestave, so razlike statistično značilne pri natančni stopnji $p = 0,00 < 0,01$, kar pomeni, da metodi med sabo nista dovolj robustni. Ob izključitvi vsebinske primerjave in tehnike zbiranja podatkov, lahko trdimo, da obstajajo statistično značilne razlike v oceni sestave omrežja glede na metode merjenja generatorjev vlog in dogodkov. Pri izbiri merskih instrumentov oziroma tehnik zbiranja podatkov EQLS A in EQLS B obstajajo statistično značilne razlike v oceni sestave omrežja pri kategoriji družinski član / sorodnik ter ponudnik storitev, institucija ali organizacija. Pri slednji je to logično, saj je bila pri vprašalniku EQLS A kategorija ponudnik storitev, institucija ali organizacija izključena iz vprašalnika ter dodana k vprašalniku EQLS B. Pri kategorijah prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ni družinski član oz. sorodnik ter kategoriji nobeden ne prihaja do statistično značilnih razlik v oceni sestave omrežja. Torej sta obe tehniki zbiranja podatkov glede na omenjeni kategoriji dovolj robustni.

Vsebinsko preverjanje ocene sestave omrežja pa je slonelo na združevanju podobnih

generatorjev vlog in dogodkov, ki merijo enako vrsto socialne opore. Tako so rezultati za sklop vprašanj o pomembnih življenjskih spremembah v posameznikovem življenju pokazali statistično značilne razlike med generatorji vlog in dogodkov pri kategorijah družinski član / sorodnik, ponudnik storitev, institucija ali organizacija ter pri kategoriji nobeden. Pri kategoriji prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ni družinski član oziroma sorodnik pa ni bilo statistično značilnih razlik v oceni sestave omrežja med obema generatorjema glede na vsebinski sklop pomembne življenjske spremembe. Torej sta bili metodi po vsebini dovolj robustni med sabo, da ni prihajalo do statistično značilnih razlik med obema, zgolj za to kategorijo. Pri primerjavi ocene sestave omrežja glede na pomembne družinske spremembe med obema generatorjema vlog in dogodkov ponovno prihaja do statistično značilnih razlik pri kategorijah družinski član / sorodnik, ponudnik storitev, institucija ali organizacija ter kategoriji nobeden. Pri kategoriji prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ni družinski član oziroma sorodnik, pa ponovno ni bilo statistično značilnih razlik v oceni sestave omrežja med obema generatorjema glede na vsebinski sklop pomembnih družinskih sprememb. Torej je kategorija prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ni družinski član oziroma sorodnik, dovolj robustna pri obeh metodah tudi po vsebinskem sklopu. Drugačni pa so bili rezultati pri pomembnih spremembah na intimni oziroma posameznikovi osebni ravni, kjer prihaja med generatorji vlog in dogodkov do statistično značilnih razlik v oceni sestave omrežja med kategorijami družinski član / sorodnik, prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ni družinski član oziroma sorodnik, ter pri kategoriji nobeden. Pri kategoriji ponudnik storitev, institucija ali organizacija ni statistično značilnih razlik med obema metodama v oceni sestave omrežja glede na vsebinski sklop.

Če povzamemo ugotovitve in razvijemo nadaljnje možnosti raziskovanja, prihaja do statistično značilnih razlik med metodama generatorjev vlog in dogodkov že zaradi različnih vrst nudenj socialne opore. Kot na podlagi svojih raziskav že ugotavljata Hlebec in Kogovšek (2005, 78), obstajajo variabilnosti in statistično značilne razlike v odgovorih pri hipotetičnem ali dejanskem nudenju socialne opore. Pri generatorjih vlog je zastavljen indikator zgolj hipotetično, torej na koga bi se obrnili po pomoč, če bi se znašli v dani situaciji, medtem ko je pri generatorjih dogodkov indikator zastavljen tako dejansko (dogodki, ki so zgodili posamezniku v zadnjih treh ali petih letih) kot tudi hipotetično (če se le te bi zgodili). Že glede na izbiro merskih instrumentov (EQLS A in EQLS B), vključenostjo ali izključenostjo različnih kategorij, prihaja do statistično značilnih razlik

po samih metodah generatorjev vlog in dogodkov posebej. Torej bi bilo v nadaljevanju raziskovanja smiselno najti način, kako poiskati in zastaviti poenoteno metodologijo, ki bi zmanjšala variabilnost v odgovorih. Metodološke dejavnike pa bi lahko še bolje uskladili tudi glede na različne vrste socialne opore. V pričujoči nalogi sem generatorje vlog in dogodkov sam vsebinsko razvrstil po sklopih, ki se najbolj približajo enakemu pojavu oziroma situaciji. Primerjave moramo dojemati kritično, saj pri tem nisem opravil analize zanesljivosti, kot je recimo koeficient »cronbach alpha« glede združevanja spremenljivk, ki merijo podobne sklope, saj to ni bil primarni cilj moje naloge.

Izpostavil bi tudi dejstvo močnih in šibkih vezi med egom in njegovimi alterji, kjer smo jih z združevanjem kategorij za primerljive rezultate dokaj robustno združili skupaj. Na primer pri raziskavi EQLS A so bile te vezi razporejene v sedem skupin, medtem ko smo jih pri EQLS B zreducirali na štiri skupine, kjer se jasna ločnica med njimi zmanjša. Prav tako pa so lahko vse izbrane kategorije za oceno sestave omrežja vir socialne opore kakor tudi vir stresa.

Nenazadnje bi lahko bilo razlike in variabilnosti v odgovorih glede na ocene sestave omrežja ega mogoče pojasniti tudi z neodvisnimi spremenljivkami, kot so na primer zakonski stan, izobrazba, starost ali spol.

Zavedati pa se je potrebno še, da kljub temu, da je vzorec relativno dovolj velik, ni nujno, da je tudi reprezentativen, saj smo podatke zbirali študentje.

6 LITERATURA

1. Coenders, Germa, Valentina Hlebec in Tina Kogovšek. 2011. Measurement Quality in Indicators of Compositions. A Compositional Multitrait-Multimethod Approach. *Survey Research Methods* 5 (2): 63–74.
2. Hlebec, Valentina. 2001. Meta-analiza zanesljivosti anketnega merjenja socialne opore v popolnih omrežjih. *Teorija in praksa* 38 (1): 63–76.
3. Hlebec, Valentina in Miha Rozman. 2008. Assessing the Demand Level of Survey Questionnaires: A Meta-Analysis of Experiments in Question Form and Wording. *Metodološki zvezki* 5 (2): 113–25.
4. Hlebec, Valentina in Tina Kogovšek. 2003. Konceptualizacija socialne opore. *Družboslovne razprave* 19 (43): 103–125.
5. --- 2005. Hypothetical versus Actual Support Providers in Comparative Network Research. *Metodološki zvezki* 2 (1): 73–93.
6. --- 2006. *Merjenje socialne opore*. Ljubljana: Študentska založba.
7. --- 2011. How (not) to Measure Social Support Networks: The Name Generator vs. the Role Relation Approach. *Metodološki zvezki* 8 (2): 191–207.
8. --- 2012. Different approaches to measure ego-centered social support networks: a meta-analysis. *Qual Quant* 47: 3435–55.
9. Hlebec, Valentina, Maja Mrzel in Tina Kogovšek. 2009. Social support network and received support at stressful events. *Metodološki zvezki* 6 (2): 155–171.
10. Hlebec, Valentina, Tina Kogovšek in Germa Coenders. 2012. Measurement Quality of Social Support Survey Measurement Instruments. *Metodološki zvezki* 9 (1): 1–24.
11. Hlebec, Valentina, Tina Kogovšek, Barbara Domajnko in Majda Pahor. Opazovanje sprememb v sestavi socialnih omrežij: Metodološki vidiki. *Teorija in praksa* 44 (2): 211–25.
12. Kogovšek, Tina in Valentina Hlebec. 2005a. Measuring Ego-centered Social Networks: Do Cheaper Methods with Low Respondent Burden Provide Good Estimates of Network Composition? *Metodološki zvezki* 5 (2): 127–43.
13. --- 2005b. Effects of Limitation of Number of Alters and Time Frame in the Burt Name Generator. *Metodološki zvezki* 2 (1): 59–71.
14. Kogovšek, Tina in Valentina Hlebec. 2009. Stability of Typologies Produced on the Basis of Repeated Measurement with the Role Relationship and the Name Generator Approach. *Metodološki zvezki* 6 (2): 85–97.

15. Kogovšek, Tina in Anuška Ferligoj. 2004. The Quality of Measurement of Personal Support Subnetworks. *Quality and Quantity* 38: 517–32.
16. Kogovšek, Tina, Anuška Ferligoj, Germa Coenders in Willem E. Saris. 2002. Estimating the reliability and validity of personal support measures: full information ML estimation with planned incomplete data. *Social Networks* 24: 1–20.
17. Kogovšek, Tina, Maja Mrzel in Valentina Hlebec. 2010. Please Name the First Two People you Would Ask for Help”: The Effect of Limitation of the Number of Alters on Network Composition. *Metodološki zvezki* 7 (2): 95–106.
18. Mandič, Srna in Valentina Hlebec. 2005. Socialno omrežje kot okvir upravljanja s kakovostjo življenja in spremembe v Sloveniji med letoma 1987 in 2002. *Družboslovne razprave* 49 (50): 263–285.
19. Sarason, R. Barbara, Gregory R. Pierce in Irwin G. Sarason, ur. 1990. *Social Support: An Interactional View*. New York: Wiley.
20. --- 1994. Social support: Global and relationship-based levels of analysis. *Journal of Social and Personal Relationships* 11 (2): 295–312.
21. Vaux, A. 1988. *Social Support: Theory, Research, and Intervention*. New York: Praeger Publishers.
22. Zemljčič, Barbara in Valentina Hlebec. 2001. Zanesljivost mer središčnosti in pomembnosti v socialnih omrežjih. *Družboslovne razprave* 17 (38): 191–212.

PRILOGI

Priloga A: Anketni vprašalnik EQLS A

Šifra anketarja/ke: _____

Šifra anketiranca/ke: _____

Datum anketiranja: _____

Vprašalnik odnosi (EQLS-A)

Pred Vami je vprašalnik, s katerim vas želimo povprašati o ljudeh, ki so za vas pomembni in se nanje obrnete po različne oblike pomoči. Povprašali vas bomo tudi o zadovoljstvu z različnimi področji vašega življenja in vašem trenutnem življenju ter nekaterih osebnih značilnostih.

Zagotavljamo vam zaupnost in anonimnost podatkov. Podatki so namenjeni izključno za šolsko in akademsko uporabo. Rezultati analiz bodo obravnavani izključno v agregirani obliki.

Za sodelovanje se vam najlepše zahvaljujemo!

A. Najprej bi vas povprašali o tem, pri komu bi poiskali pomoč v nekaterih primerih, ko jo človek običajno potrebuje. (V vsaki vrstici obkrožite 1 odgovor!)

	Partner / Zakonec	Drug družinski član	Sodelavec	Prijatelj	Sosed	Nekdo drug	Nobeden
1. Nekaterih del v stanovanju ali na vrtu človek ne more opraviti sam. Lahko se zgodi, da potrebujete nekoga, ki vam bo pridržal lestev ali vam pomagal premakniti pohištvo.	1	2	3	4	5	6	7
2. Recimo, da imate gripo in bi morali nekaj dni preležati v postelji. Potrebovali bi pomoč za razna opravila v hiši, nakupe in podobno.	1	2	3	4	5	6	7
3. Zdaj pa si zamislite, da bi si morali sposoditi večjo vsoto denarja.	1	2	3	4	5	6	7
4. Recimo, da vas tarejo problemi v odnosu z možem/ ženo/ partnerjem, ki jih sami ne morete razrešiti. Na koga bi se obrnili za pomoč, nasvet. Tudi če niste poročeni in nimate partnerja, poskusiti odgovoriti, kaj bi v takem primeru storili.	1	2	3	4	5	6	7
5. Kaj pa v primeru, ko bi se počutili nekoliko otožni oziroma depresivni in bi se hoteli o tem z nekom pogovoriti.	1	2	3	4	5	6	7
6. Recimo, da potrebujete nasvet glede kake pomembne življenjske odločitve, na primer, glede zaposlitve ali selitve v drug kraj.	1	2	3	4	5	6	7
(ČE JE OSEBA UPOKOJENA, TO VPRAŠANJE IZPUSTITE). 7. Recimo, da na delovnem mestu potrebujete nasvet v zvezi s kakšno delovno nalogo. Če še študirate, pomislite na izdelavo seminarske naloge.	1	2	3	4	5	6	7

D. V življenju se nam dogajajo razne stvari. Katere od naštetih **življenjskih dogodkov** ste vi osebno že doživeli? Za dogodke, ki ste jih doživeli, nam prosim zaupajte, **kdo vam je takrat najbolj pomagal**. Če se vam določen dogodek še ni zgodil, premislite, kdo bi vam takrat najbolj pomagal. (ZA VSAK DOGODEK NAJ ANKETIRANEC IZBERE LE EN ODGOVOR.)

	Partner / Zakonec	Drug družinski član	Sodelavec	Prijatelj	Sosed	Nekdo drug	Nobeden
1. Poroka	1	2	3	4	5	6	7
2. Težave s šefom	1	2	3	4	5	6	7
3. Smrt bližnjega družinskega člana	1	2	3	4	5	6	7
4. Sprememba osebnih navad	1	2	3	4	5	6	7
5. Smrt bližnjega prijatelja	1	2	3	4	5	6	7
6. Nosečnost (vas – Ž, partnerice – M)	1	2	3	4	5	6	7
7. Velike spremembe v zdravju ali vedenju družinskih članov	1	2	3	4	5	6	7
8. Velike spremembe v finančnem stanju	1	2	3	4	5	6	7
9. Rojstvo novega družinskega člana	1	2	3	4	5	6	7
10. Bivalne spremembe (selitev, obnova stanovanja)	1	2	3	4	5	6	7
11. Velike spremembe v religiozni aktivnosti	1	2	3	4	5	6	7
12. Sprememba na delovnem mestu	1	2	3	4	5	6	7
13. Velika osebna krivica ali bolezen	1	2	3	4	5	6	7
14. Velike spremembe v življenjskih razmerah	1	2	3	4	5	6	7
15. Upokojitev	1	2	3	4	5	6	7

E. V naslednjem sklopu vprašanj bi od vas radi izvedeli, kako ste zadovoljni z življenjskimi razmerami, v katerih se nahajate. Prosimo, izrazite svoje mnenje s številko med 0 in 10, kjer pomeni: 10 popolnoma zadovoljen, 0 sploh nisem zadovoljen. Če ste bolj zadovoljni, izberite večjo številko. (V vsaki vrstici obkrožite izbran odgovor).

Kako ste sedaj zadovoljni z:

	Sploh nisem zadovoljen/a										Popolnoma zadovoljen/a											
1. Vašim življenjem nasploh	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2. Vašim stanovanjem	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3. Finančnim stanjem vašega gospodinjstva	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4. Vašimi družabnimi stiki	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5. Vašim zdravjem	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6. Vašo zaposlitvijo	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

F. Sledi še nekaj vprašanj o tem, kako vidite sebe v vsakdanjem življenju.

Prosimo, odgovorite na lestvici, kjer pomeni 1 - popolnoma neresnično, 2 - komaj resnično, 3 - delno resnično, 4 - popolnoma resnično.

	Popolnoma neresnično	Komaj resnično	Delno resnično	Popolnoma resnično
1. Vedno uspešni rešiti težave, če se le dovolj potrudim.	1	2	3	4
2. Tudi kadar mi kdo nasprotuje, najdem načine in poti, da dosežem to, kar želim.	1	2	3	4
3. Z lahkoto ostajam pri svojih namerah in dosegam svoje cilje.	1	2	3	4
4. Prepričan sem, da se znam učinkovito spoprijeti z nepričakovanimi dogodki.	1	2	3	4
5. Zaradi svoje iznajdljivosti se znam spoprijeti z nepredvidljivimi situacijami.	1	2	3	4
6. Lahko razrešim večino problemov, če si za to dovolj prizadevam.	1	2	3	4
7. Ko se soočam s težavami, lahko ostanem miren/a zato, ker se znam obvladati.	1	2	3	4
8. Kadar imam problem, lahko običajno poiščem več rešitev.	1	2	3	4
9. Če sem v težavah, se zmeraj lahko spomnim kakšne rešitve.	1	2	3	4
10. Karkoli mi pride na proti, obvladam brez večjih naporov.	1	2	3	4

G. Sledi še nekaj vprašanj o vas in vašem gospodinjstvu.

1. Koliko članov šteje vaše gospodinjstvo vključno z vami? _____

2. Kdo še živi z vami v gospodinjstvu?

1. vaši otroci (posvojenci)	1 da	2 ne
2. vaš partner (partnerka)	1 da	2 ne
3. vaši ali partnerjevi starši	1 da	2 ne
4. drugi sorodniki	1 da	2 ne
5. druge osebe, ki niso sorodniki	1 da	2 ne

3. Koliko otrok, mlajših od 18 let, je v gospodinjstvu? _____

4. Spol:

1. moški
2. ženski

5. Leto rojstva: _____

6. Zakonski stan:

1. poročen/a oz. živim s partnerjem/ko
2. imam partnerja/ko a ne živim z njim/z njo
3. ovdovel/a
4. ločen/a
5. samski/a
6. drugo: _____

7. Delovna aktivnost:

1. zaposlen/a
2. nezaposlen/a
3. upokojen/a
4. gospodinjec/ja
5. študent/ka
6. drugo: _____

8. Kakšna je vaša najvišja dosežena izobrazba oz. končana šola?

1. nedokončana osnovna šola
2. osnovna šola
3. 2-3 letna poklicna šola
4. 4-5 letna strokovna šola
5. gimnazija
6. višja šola
7. visoka šola, fakulteta, akademija
8. magisterij, doktorat

9. Opišite kraj, kjer živite:

1. večje mesto (center)
2. predmestje ali obrobje velikega mesta
3. majhno mesto ali kraj
4. strnjena podeželska vas
5. razpršena podeželska vas

Šifra anketarja/ke: _____
 Šifra anketiranca/ke: _____
 Datum anketiranja: _____

Vprašalnik odnosi (EQLS-A)

Kdo bi vam pomagal v vsaki od naslednjih situacij?
 Za vsako situacijo izberite najpomembnejšo osebo.

	Partner / Zakonec	Drug družinski član	Sodelavec	Prijatelj	Sosed	Nekdo drug	Nobeden
1. Če bi zboleli in bi potrebovali pomoč pri hišnih opravilih.	1	2	3	4	5	6	7
2. Če bi potrebovali nasvet pri pomembni osebni ali družinski zadevi.	1	2	3	4	5	6	7
3. Če bi potrebovali pomoč pri iskanju službe.	1	2	3	4	5	6	7
4. Če bi bili potrti in bi potrebovali nekoga za pogovor.	1	2	3	4	5	6	7
5. Če bi morali nujno zbrati vsoto okrog 500 evrov, da bi se rešili iz neke stiske.	1	2	3	4	5	6	7

Za vaš čas in sodelovanje se vam najlepše zahvaljujemo!

Priloga B: Anketni vprašalnik EQLS B

Šifra anketarja/ke: _____
Šifra anketiranca/ke: _____
Datum anketiranja: _____

Vprašalnik odnosi (EQLS-B)

Pred Vami je vprašalnik, s katerim vas želimo povprašati o ljudeh, ki so za vas pomembni in se nanje obrnete po različne oblike pomoči. Povprašali vas bomo tudi o zadovoljstvu z različnimi področji vašega življenja in vašem trenutnem življenju ter nekaterih osebnih značilnostih.

Zagotavljamo vam zaupnost in anonimnost podatkov. Podatki so namenjeni izključno za šolsko in akademsko uporabo. Rezultati analiz bodo obravnavani izključno v agregirani obliki.

Za sodelovanje se vam najlepše zahvaljujemo!

A. Najprej bi vas povprašali o tem, pri komu bi poiskali pomoč v nekaterih primerih, ko jo človek običajno potrebuje. (V vsaki vrstici obkrožite 1 odgovor!)

	Družinski član / sorodnik	Prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike	Ponudnik storitev, institucija ali organizacija	Nobeden
1. Nekaterih del v stanovanju ali na vrtu človek ne more opraviti sam. Lahko se zgodi, da potrebujete nekoga, ki vam bo pridržal lestev ali vam pomagal premakniti pohištvo.	1	2	3	4
2. Recimo, da imate gripo in bi morali nekaj dni preležati v postelji. Potrebovali bi pomoč za razna opravila v hiši, nakupe in podobno.	1	2	3	4
3. Zdaj pa si zamislite, da bi si morali sposoditi večjo vsoto denarja.	1	2	3	4
4. Recimo, da vas tarejo problemi v odnosu z možem/ ženo/ partnerjem, ki jih sami ne morete razrešiti. Na koga bi se obrnili za pomoč, nasvet. Tudi če niste poročeni in nimate partnerja, poskusiti odgovoriti, kaj bi v takem primeru storili.	1	2	3	4
5. Kaj pa v primeru, ko bi se počutili nekoliko otožni oziroma depresivni in bi se hoteli o tem z nekom pogovoriti.	1	2	3	4
6. Recimo, da potrebujete nasvet glede kake pomembne življenjske odločitve, na primer, glede zaposlitve ali selitve v drug kraj.	1	2	3	4
(ČE JE OSEBA UPOKOJENA, TO VPRAŠANJE IZPUSTITE).				
7. Recimo, da na delovnem mestu potrebujete nasvet v zvezi s kakšno delovno nalogo. Če še študirate, pomislite na izdelavo seminarske naloge.	1	2	3	4

D. V življenju se nam dogajajo razne stvari. Katere od naštetih **življenjskih dogodkov** ste vi osebno že doživeli? Za dogodke, ki ste jih doživeli, nam prosim zaupajte, **kdo vam je takrat najbolj pomagal**.

Če se vam določen dogodek še ni zgodil, premislite, kdo bi vam takrat najbolj pomagal. (ZA VSAK DOGODEK NAJ ANKETIRANEC IZBERE LE EN ODGOVOR.)

	Družinski član / sorodnik	Prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike	Ponudnik storitev, institucija ali organizacija	Nobeden
1. Poroka	1	2	3	4
2. Težave s šefom	1	2	3	4
3. Smrt bližnjega družinskega člana	1	2	3	4
4. Sprememba osebnih navad	1	2	3	4
5. Smrt bližnjega prijatelja	1	2	3	4
6. Nosečnost (vas – Ž, partnerice – M)	1	2	3	4
7. Velike spremembe v zdravju ali vedenju družinskih članov	1	2	3	4
8. Velike spremembe v finančnem stanju	1	2	3	4
9. Rojstvo novega družinskega člana	1	2	3	4
10. Bivalne spremembe (selitev, obnova stanovanja)	1	2	3	4
11. Velike spremembe v religiozni aktivnosti	1	2	3	4
12. Sprememba na delovnem mestu	1	2	3	4
13. Velika osebna krivica ali bolezen	1	2	3	4
14. Velike spremembe v življenjskih razmerah	1	2	3	4
15. Upokojitev	1	2	3	4

E. V naslednjem sklopu vprašanj bi od vas radi izvedeli, kako ste zadovoljni z življenjskimi razmerami, v katerih se nahajate. Prosimo, izrazite svoje mnenje s številko med 0 in 10, kjer pomeni: 10 popolnoma zadovoljen, 0 sploh nisem zadovoljen. Če ste bolj zadovoljni, izberite večjo številko. (V vsaki vrstici obkrožite izbran odgovor).

Kako ste sedaj zadovoljni z:

	Sploh nisem zadovoljen/a										Popolnoma zadovoljen/a		
1. Vašim življenjem nasploh	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
2. Vašim stanovanjem	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
3. Finančnim stanjem vašega gospodinjstva	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
4. Vašimi družabnimi stiki	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
5. Vašim zdravjem	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
6. Vašo zaposlitvijo	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		

F. Sledi še nekaj vprašanj o tem, kako vidite sebe v vsakdanjem življenju.

Prosimo, odgovorite na lestvici, kjer pomeni 1 - popolnoma neresnično, 2 - komaj resnično, 3 - delno resnično, 4 - popolnoma resnično.

	Popolnoma neresnično	Komaj resnično	Delno resnično	Popolnoma resnično
1. Vedno uspešni rešiti težave, če se le dovolj potrudim.	1	2	3	4
2. Tudi kadar mi kdo nasprotuje, najdem načine in poti, da dosežem to, kar želim.	1	2	3	4
3. Z lahkoto ostajam pri svojih namerah in dosegam svoje cilje.	1	2	3	4
4. Prepričan sem, da se znam učinkovito spoprijeti z nepričakovanimi dogodki.	1	2	3	4
5. Zaradi svoje iznajdljivosti se znam spoprijeti z nepredvidljivimi situacijami.	1	2	3	4
6. Lahko razrešim večino problemov, če si za to dovolj prizadevam.	1	2	3	4
7. Ko se soočam s težavami, lahko ostanem miren/a zato, ker se znam obvladati.	1	2	3	4
8. Kadar imam problem, lahko običajno poiščem več rešitev.	1	2	3	4
9. Če sem v težavah, se zmeraj lahko spomnim kakšne rešitve.	1	2	3	4
10. Karkoli mi pride na proti, obvladam brez večjih naporov.	1	2	3	4

G. Sledi še nekaj vprašanj o vas in vašem gospodinjstvu.

1. Koliko članov šteje vaše gospodinjstvo vključno z vami? _____

2. Kdo še živi z vami v gospodinjstvu?

1. vaši otroci (posvojenci)	1 da	2 ne
2. vaš partner (partnerka)	1 da	2 ne
3. vaši ali partnerjevi starši	1 da	2 ne
4. drugi sorodniki	1 da	2 ne
5. druge osebe, ki niso sorodniki	1 da	2 ne

3. Koliko otrok, mlajših od 18 let, je v gospodinjstvu? _____

4. Spol:

1. moški
2. ženski

5. Leto rojstva: _____

6. Zakonski stan:

1. poročen/a oz. živim s partnerjem/ko
2. imam partnerja/ko a ne živim z njim/z njo
3. ovdovel/a
4. ločen/a
5. samski/a
6. drugo: _____

7. Delovna aktivnost:

1. zaposlen/a
2. nezaposlen/a
3. upokojen/a
4. gospodinjec/ja
5. študent/ka
6. drugo: _____

8. Kakšna je vaša najvišja dosežena izobrazba oz. končana šola?

1. nedokončana osnovna šola
2. osnovna šola
3. 2-3 letna poklicna šola
4. 4-5 letna strokovna šola
5. gimnazija
6. višja šola
7. visoka šola, fakulteta, akademija
8. magisterij, doktorat

9. Opišite kraj, kjer živite:

1. večje mesto (center)
2. predmestje ali obrobje velikega mesta
3. majhno mesto ali kraj
4. strnjena podeželska vas
5. razpršena podeželska vas

Šifra anketarja/ke: _____
Šifra anketiranca/ke: _____
Datum anketiranja: _____

Vprašalnik odnosi (EQLS-B)

Kdo bi vam pomagal v vsaki od naslednjih situacij?
Za vsako situacijo izberite najpomembnejšo osebo.

	Družinski član / sorodnik	Prijatelj, sosed ali nekdo drug, ki ne spada med vašo družino oziroma sorodnike	Ponudnik storitev, institucija ali organizacija	Nobeden
1. Če bi zboleli in bi potrebovali pomoč pri hišnih opravilih.	1	2	3	4
2. Če bi potrebovali nasvet pri pomembni osebni ali družinski zadevi.	1	2	3	4
3. Če bi potrebovali pomoč pri iskanju službe.	1	2	3	4
4. Če bi bili potrti in bi potrebovali nekoga za pogovor.	1	2	3	4
5. Če bi morali nujno zbrati vsoto okrog 500 evrov, da bi se rešili iz neke stiske.	1	2	3	4

Za vaš čas in sodelovanje se vam najlepše zahvalujemo!